

Zöld HORIZONT

Természetvédelem Észak-Magyarországon

Partnerséget építünk A BNPI természeti értékek védelmét szolgáló fejlesztései

A Magyarország–Szlovákia Határán Átnyúló Együttműködési Program 2007–2013 keretében egyenként közel 500 000 eurós uniós és kormányzati támogatás segíti a Bükk Nemzeti Park Igazgatóság és szlovákiai társszerve, a Szlovák Köztársaság Természetvédelmi Hivatal (Statna Ochrana Prírody Slovenskej Republiky) három új projektjét.

Érdéri pihenőhely

Fotó: Baráz Csaba

A pályázatokban részt vevő partnerek az elmúlt években számos sikeres programot valósítottak meg közösen. Ezeknek a projekteknek a segítségével olyan szorosra sikerült fűzni a két szomszédos ország természetvédelmi szervezetei közötti együttműködést, hogy a határ menti fejlesztéseiket közösen tervezik meg, készítik elő és valósítják meg. A jelenlegi fejlesztések igénye is korábbi pályázatokkal kapcsolatos szakmai találkozókra fogalmazódott meg.

Az egyik projekt az Ipoly menti víztestek és vizes élőhelyek természeti értékeinek a hosszú távú megőrzését tűzte ki célul. A közösen megvalósított tevékenységek mindegyike a célterület gazdag növény- és állatvilágának megőrzésére irányul. Jelen támogatással számos kutatás, elméleti és szakmai továbbképzés valósul meg, valamint fontos szerep jut a környezettudatos gondolkodás kialakításának.

A másik projekt eredményeképpen sor kerül a földtani természetvédelmet és a kulturális örökségvédelmet kiemelten szolgáló tanösvények kiépítésére és fejlesztésére, továbbá újabb fogadóhelyek helyszíneinek kiválasztásával az állomáshelyeket összekötő tematikus utak kijelölésére, az egységes arculatú fogadóhelyek megvalósítási tervének elkészítésére, valamint az épített elemek kiviteli szintű tervezésére. Mindezek mellett számos ismeretterjesztő kiadvány jelenik meg a program keretében.

A harmadik projekt során az élettelen természeti értékek bemutatathatóvá tétele, a bemutatást szolgáló infrastruktúra fejlesztése Magyarországon egy, Szlovákiában négy földtudományi bemutatóhelyen valósul meg. A Salgótarján-Baglyaskőn megépülő természetvédelmi fogadó- és oktatóközpont egyéb térségfejlesztési törekvések (pl. Novohrad-Nógrád Geopark) bázisául is szolgál majd.

Elképzeléseink szerint mindhárom projekt eredményei hozzájárulnak ahhoz, hogy előmozdítsuk a felnőtt lakosság szemléletformálását, a kistérségi lakosság természetbarát gondolkodását, ezáltal elősegítve a következő generációk környezettudatos nevelését. A projektek közvetlen és közvetett módon hozzájárulnak – ezzel is eleget téve „a természeti értékek védelme” program céljának – egy olyan társadalom kialakulásához, amelyben a környezet- és természetvédelem, a fenntartható fejlődés fontos szílvígy. Továbbá a természetvédelmi programok lehetőségét nyújtanak az érintett szervezetek számára tapasztalataik kicserélésére, operatív együttműködésre, és további összehangolt fejlesztésekre.

Folytatás a 2. és a 7. oldalon

A pályázatok regisztrációs száma:

HUSK0801/066 Az Ipoly-vízgyűjtő vizes élőhelyeinek komplex felmérése, közösségi jegyzékeinek kidolgozása

HUSK0801/067 Természetvédelmi bemutatóhelyek és tanösvények rendszerének kialakítása, kiadványok megjelenítése

HUSK0801/216 A Novohrad-Nógrád Geopark infrastruktúrájának fejlesztése

A Kuvaszok és Nagyragadozók Természetvédelmi Program 2007-ben kezdte meg működését, amelyet több évi – három országban (Magyarország, Szlovákia, Románia) zajló – terepi kutatás és adatgyűjtés előzött meg. A program alapvető célja a kuvasz, mint magyar őrző pásztorokutya-fajta, illetve a törvényi védelmet élvező nagyragadozó fajok (farkas, medve, hiúz) megismeretése, bemutatása, népszerűsítése, továbbá a Kárpát-medencében őshonos fent említett vadfajok védelmének aktív elősegítése, különös tekintettel kártételük megelőzésére.

Folytatása az 5. oldalon

Kuvaszkülyök

Fotó: Puskás Ferenc

Új sorozatot indítunk a bükk madárvilág változásáról

Míg egyes veszélyeztetett madárfajok (fokozottan védett ragadozó madarak, baglyok, fekete gólya) bükk állományadatainak értékelése és közzététele rendszeresen megtörténik a különböző szakkivadványokban, valamint az érdeklődők szélesebb köréhez eljutó ismeretterjesztő írásokban (lásd a ZH 2008/2 számát), addig más taxonokról kevés hasonló jellegű közlés lát napvilágot. Egy a Zöld Horizontban most induló, több részesre tervezett cikksorozat keretében ezt az elmaradást igyekszünk valamelyest csökkenteni, felvázolva néhány veszélyeztetett, sérülékeny madárfaj állományának alakulását az elmúlt 15 év során, esetleg nagyobb időtávlatban.

A sorozat első részében két olyan fajról esik szó, melyek élőhelyigénye hasonló, bükk elterjedésük is jelentős átfedést mutat, mégis az egyik faj esetében örvedetes állománynövekedésnek, a másik faj esetében elgondolkodtató csökkenésnek lehettünk tanúi az utóbbi másfél évtizedben.

Folytatás a 6. oldalon

Fehárhátú fakopáncs tojó

Fotó: Fital Csaba

Pásztorok öröksége

Pásztorok

Fotó: Baráz Csaba

Előre talán távolinak tűnik a kapcsolat a hagyományos tájhasználat és az idén második alkalommal, a felvidéki Várhosszúréten megrendezett „A Pásztorok öröksége – Pásztorok áldomása” elnevezésű pásztoralkálkozó között, melyről rövid tudósítást adunk. Erre az alkalomra jelent meg Pál István nógrádi juhász „Zöld erdőben lakom” című palóc pásztorzenét

tartalmazó CD-je. A hangfelvétel megjelenését a Bükk Nemzeti Park Igazgatóság is támogatta, hiszen a határban legetelt pásztorok zenéje annak az ősi, szerves magyar műveltségnek a része, melynek tájhoz való viszonya alapján igyekszik ma meghatározni a természetvédelem gyakorlati stratégiáját a tájak természetes, természetközeli fenntartása, a hagyományos tájhasználat és az extenzív gazdálkodási módok megőrzése érdekében.

A természetvédelem rekonstruálja és ápolja a kiveszben lévő hagyományos tájhasználat módjait – gondolkunk a gyepekkezelésekre, a vizes élőhelyrekonstrukciókra, az élőhelyvédelmi programokra.

Folytatás a 3. és a 4. oldalon

Juhász

Fotó: Baráz Csaba

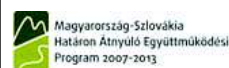
Az „Év vidéke”

A 2010-es év több szempontból is jelentős az Aggteleki Nemzeti Park életében: idén lett 25 éves a nemzeti park; 15 éve, hogy az Aggteleki-karszt és a Szlovák-karszt barlangjai felkerültek az UNESCO Világörökség Listájára, és az idén nyerte el a karsztvidék az „Év vidéke 2010/11” címet. A társadalmi és gazdasági változások háborgó tengerén hánykolódó 25 éves Aggteleki Nemzeti Parkot a Zöld Horizont előző számában, gondolatébresztő módon mutatta be Salamon Gábor igazgató, akit augusztusban – két másik igazgatóval, Márkus Ferencsel (ÖNPI) és Sándor Istvánnal (HNPI) – közel 30 évnyi közszolgálati jogviszony után elbocsátották állásából.

Átvás

Fotó: Újvárosy Antal

**Partnerséget építünk
Budujeme partnerstv**

Európai Unió
Európai Regionális Fejlesztési Alap

A BNPI természeti értékek védelmét szolgáló fejlesztései

Folytatás az 1. oldalról

Az Ipoly-vízgyűjtő vizes élőhelyeinek komplex felmérése, közösségi jegyzékeinek kidolgozása (HUSK 0801/066)

Fotó: Harmos Krisztián

Fotó: Harmos Krisztián

A Novohrad-Nógrád Geopark infrastruktúrájának fejlesztése (HUSK 0801/216)

A projekt főtevékenységeit a határon átnyúló élettelen természeti értékek helyreállítása, illetve a kiszolgáló infrastruktúra fejlesztése képezi. Az élettelen természeti értékek helyreállítása, a természeti területek kiszolgáló infrastruktúrájának fejlesztése Magyarországon egy, Szlovákiában négy földtudományi bemutatóhelyen valósul meg: Salgótarján-Baglyaskőn a megépülő természetvédelmi fogadó- és oktatóközpont felépítését, Szlovákiában a mucsényi geológiai bemutatóhely fejlesztését, a tajli diatramához vezető tanösvény kialakítását és a ragyolci geológiai és bronzkori régészeti lelőhely kiépítését, valamint a füleki vár kazamatájában egy paleontológiai bemutató-helyiség kialakítását foglalja magában. A beruházásokhoz kapcsolódóan önállóan nem támogatható tevékenységek is megvalósulnak a határ mindkét oldalán, illetve mindkét országban workshopok kerülnek megrendezésre.

Természetvédelmi bemutatóhelyek és tanösvények rendszereinek kialakítása, kiadványok megjelenítése (HUSK 0801/067)

Fotó: Baráz Csaba

A határ menti együttműködés, a magyarországi és szlovákiai közös tevékenységek keretében, a természeti környezet védelmének ösztönzését elősegítő három egymáshoz horizontálisan kapcsolódó projekt közül ezen kommunikációs program egy 2006–2008-ban megvalósult pályázat („Magyarország–Szlovákia–Ukraina 2004–2006 Szomszédsgási Program INTERREG IIIA Közösségi Kezdeményezés”) továbbfejlesztése.

A program révén a **Bükk Nemzeti Park Igazgatóság** működési területén élők és a védett természeti területek látogatóit kiszolgáló infrastruktúrához és eszközrendszerhez egy egységes rendszerbe foglalt szemléletformáló és ismeretterjesztő kiadványcsomagot készítettünk: leporellök, a Bükk Nemzeti Park Igazgatóság működési területének értékeit ábrázoló nagy méretű hajtogatott térképek, A5-ös méretű színes füzetek, könyvek (két monográfia), a Bükk Nemzeti Park

területén élő és a védett természeti területek látogatóit kiszolgáló infrastruktúrához és eszközrendszerhez egy egységes rendszerbe foglalt szemléletformáló és ismeretterjesztő kiadványcsomagot készítettünk: leporellök, a Bükk Nemzeti Park Igazgatóság működési területének értékeit ábrázoló nagy méretű hajtogatott térképek, A5-ös méretű színes füzetek, könyvek (két monográfia), a Bükk Nemzeti Park

területén élő és a védett természeti területek látogatóit kiszolgáló infrastruktúrához és eszközrendszerhez egy egységes rendszerbe foglalt szemléletformáló és ismeretterjesztő kiadványcsomagot készítettünk: leporellök, a Bükk Nemzeti Park Igazgatóság működési területének értékeit ábrázoló nagy méretű hajtogatott térképek, A5-ös méretű színes füzetek, könyvek (két monográfia), a Bükk Nemzeti Park

területén élő és a védett természeti területek látogatóit kiszolgáló infrastruktúrához és eszközrendszerhez egy egységes rendszerbe foglalt szemléletformáló és ismeretterjesztő kiadványcsomagot készítettünk: leporellök, a Bükk Nemzeti Park Igazgatóság működési területének értékeit ábrázoló nagy méretű hajtogatott térképek, A5-ös méretű színes füzetek, könyvek (két monográfia), a Bükk Nemzeti Park

területén élő és a védett természeti területek látogatóit kiszolgáló infrastruktúrához és eszközrendszerhez egy egységes rendszerbe foglalt szemléletformáló és ismeretterjesztő kiadványcsomagot készítettünk: leporellök, a Bükk Nemzeti Park Igazgatóság működési területének értékeit ábrázoló nagy méretű hajtogatott térképek, A5-ös méretű színes füzetek, könyvek (két monográfia), a Bükk Nemzeti Park

A Bükk Nemzeti Park Igazgatóság „Magyarország–Szlovákia Határon Átnyúló Együttműködési Program 2007–2013 – HUSK 2008/01” keretében megvalósuló projektjei

Prioritások:
Közös tevékenységek a természeti környezet védelmének ösztönzésére

Beavatkozások:
Közös természetvédelmi tevékenységek

Intézkedések:
Közös természetvédelmi tevékenységek – HU-SK 2008/01/2.2.1

- kép: Az Ipoly völgye Szécsénykovácsinál
- kép: Him dunaí gőte
- kép: A Mátra látképe a Kis-Sas-körül
- kép: Vértübuglárka
- kép: Szibériai nőszirm
- kép: A baglyaskői fogadóépület látványterve
- kép: Kutatás az Ipoly medrében
- kép: Az együttműködési program egyik legfontosabb szlovákiai helyszíne Fülek
- kép: A Mátra keleti főgerince télen

Fotó: Harmos Krisztián

A projektet megvalósító **Bükk Nemzeti Park Igazgatóság** és szlovákiai társasága, a **Statna Ochrana Prírody Slovenskej Republiky (Szlovák Köztársaság Természetvédelmi Hivatala)** az elmúlt években számos közös természetvédelmi tevékenységet valósított meg sikeresen. Ezeknek a projekteknek a segítségével olyan szorosra sikerült fűzni a két szervezet közötti együttműködést, hogy a határ menti fejlesztéseiket már kizárólag közösen tervezzük meg, készítsük elő és valósítsuk meg.

A tervezett projektet az elérendő célkitűzés jellegéből adódóan kizárólag a két érintett ország illetékes állami természetvédelmi szervezeteinek összefogásával lehet hatékonyan megvalósítani. Ennek megfelelően a projektpartnernek a kompetenciájuk és tapasztalataik alapján megosztották a tevékenységeket. A kutatás – amit a két ország szakemberei közösen végeznek el – magyarországi és szlovákiai területeket is érint. Ezen túlmenően a **Bükk Nemzeti Park Igazgatóság** és a **Statna Ochrana Prírody Slovenskej Republiky** természetvédelmi őrszolgálatának tagjai elméleti és gyakorlati szakmai továbbképzéseken is részt vesznek a projekt keretében. To-

vább a projekthez kapcsolódó szemléletformáló és tájékoztató rendezvényeit (ismeretterjesztő előadásokat, workshopokat, sajtótájékoztatókat) is összehangoltan szervezi meg a két fél, elősegítve a kölcsönös és aktív részvételt.

A projekt globális célja az Ipoly folyó Szlovákia és Magyarország területére eső felső és középső vízgyűjtőjén található víztestek és vizes élőhelyek természeti értékeinek hosszú távú megőrzése az utókor számára. A határ két oldalán elterülő védett természeti területek gazdag bio-diverzitásának fenntarthatósága kizárólag az érdekelt felek szoros együttműködésén múlik. Ezért törekszünk a két ország állami természetvédelmi szervezetei között korábban kialakított együttműködés elmélyítésére. A projektterület természeti értékeinek védelme érdekében a fejlesztés közvetlen célja az Ipoly-vízgyűjtő vizes élőhelyeinek a Víz Keretirányelv elvárásai és a természetvédelmi

Fotó: Harmos Krisztián

célkitűzések szerinti biotikai felmérése, védett növény- és állatfajok közös jegyzékének kidolgozása, veszélyeztetett tényezők, szennyező források azonosítása, javaslatlétel megszüntetésükre, védelmi intézkedések megvalósítása. Emellett a vizes élőhelyek állapotának nyomom követését lehetővé tevő eszközbeszerzés és a lakosság, NGO-k, tanulók számára ismeretterjesztő előadások tartását is tervezzük.

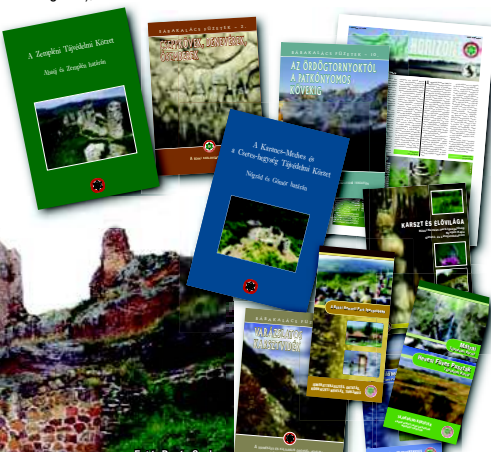
D. Gy.

A főbb projekttelemekek esetében támogatásban részesülő partner mindíg az adott projektteleme felölőse: a Salgótarján-Baglyaskői Fogadóközpont esetében a **Bükk Nemzeti Park Igazgatóság**, a füleki fejlesztés esetében a Füleki Vármúzeum fenntartója, **Fülek Város Önkormányzata**, illetve a többi szlovákiai projektteleme esetében a szlovákiai **Geopark Novohrad-Nógrád Jogi Személyek Társulása**.

Fotó: Baráz Csaba

Készül a Mátra monográfia

Fotó: Baráz Csaba

A „Magyarország–Szlovákia Határon Átnyúló Együttműködési Program (2007–2013 – HUSK 2008/01)” keretében készül a Bükk Nemzeti Park Igazgatóság monográfiai sorozat negyedik kötete. A Bükk Nemzeti Park, a Zempléni Tájévédelmi Körzet, valamint a Karancs-Medves és a Cseres-hegység Tájévédelmi Körzetek magyar és szlovák nyelvű bemutatása után a Mátrai Tájévédelmi Körzetre kerül sor. Az alábbiakban részletet közlünk a monográfia természetvédelmi fejezetéből.

1960-ban az Országos Természetvédelmi Tanács 1110/1959 számú határozatával védetté nyilvánítja Kékestető környékének Gyöngyös, Markaz és Parád községek határára kiterjedő 438 ha nagyságú erdőterületét. Az 1939. óta vezetett

természetvédelmi törzskönyv bejegyzési sorszáma: 329. A határozat alapján a védett terület a gyógyítás és az üdülés érdekét szolgálja. A védetté nyilvánítás elsődleges célja az erdő védelmének, a Kékestető környéki források vízhozamának megőrzése és az egyedi, gyógyhatású klíma hosszú távú biztosítása. Ebben az időszakban – egy erdész személyében – önálló természetvédelmi őrt is alkalmaztak a területen. A védetté nyilvánított határozat előírásait azonban nem sikerült maradéktalanul érvényesíteni a természetvédelemmel ellentétes, kereskedelmi célú területhasználatok miatt, ezért az Országos Természetvédelmi Hivatal elhökének 5/1976. (március 24.) OTVh számú határozata a „Kékestető természetvédelmi terület” védettségét megszüntette. Ez a megszüntelt

határozat a Mátrai Tájévédelmi Körzet kialakításánál fontos szerepet kap...

A Mátrai Tájévédelmi Körzet védetté nyilvánítása után azonnal megkezdtek a természetvédelmi kezelés személyi és tárgyi feltételeinek kialakítását. Napjainkban a tájegységvezetőn kívül három természetvédelmi ör tevékenykedik a mintegy 150 ezer hektáros tájegységben, a 38 ezer hektár védett területen (amelybe az Európai Unió két természetvédelmi irányelvén, a Madár- és az Élőhelyvédelmi irányelven alapuló Natura 2000 hálózat területei is beletartoznak). Egy természetvédelmi ör átlagosan 9500 hektár terület „gazdája”, a domborzati és technikai adottságoktól függően azonban 2–4 ezer hektár lenne egy örkerület ideális kiterjedése.

Szuromi László (tájegységvezető)

Pásztorok áldomása – Hagyomány, természet, szerves műveltség

Folytatás az 1. oldalról

Idén május 29-én, második alkalommal rendezték meg „A Pásztorok öröksége – Pásztorok áldomása” elnevezésű pásztortalálkozót a felvidéki Várhosszúréten – a Csemadok Várhosszúréti Alapszervezete, a Meseszínház, a Gömöri Kézművesek Társulása, valamint a Bódva-völgyi és Érchegyeségi Kulturális Központ szervezésében.

Fotó: Baráz Csaba

Fotó: Baráz Csaba

A hajnali pásztortűz megrakását követően, egy igazi pásztorművészeti vásár közepe, mesemondók, furulyások-dudások és táncosok versenyevel, a Pásztorok ünnepélyes bevonulásával, Várhosszúréten, Krasznahorkaváralja, Jólész és Hárskút népdalkörrel, valamint a pásztrohagyományok mai őrzői fellépésével, a pásztorki áldomásával, tiszteletükre adott gálaműsorral folytatódott, majd hajnalig tartó dudás vigadalommal és a pásztorki imájával zárult a program.

Birkanyírás, sajt készítés, illetve pásztorkészletek, kések, kempek, szíjak és pásztorbokrok mellett olyan jellegzetes pásztorművészeti tárgyak is láthatók voltak, mint a szilicei kolomp, vagy az edelényi csengő, valamint megvásárolható volt – az alkalomra megjelent – Pál István nógrádi juhász „Zöld erdőben lakom” című palóc pásztorzenei tartalmazó CD-je.

Fotó: Baráz Csaba

A pásztordallamokat Juhász Zoltán és Dsupin Pál szerkesztésében hallhatjuk, akik furulyán, dudán, flótán és citerán kísérik Pál Pista bácsi énekét. A hangfelvétel megjelenését a Bükk Nemzeti Park Igazgatóság is támogatta, hiszen a határban legeltető pásztorki zenéje annak az ősi, szerves magyar műveltségnek a része, mely tájhoz való viszonya alapján igyekszik ma a természetvédelem meghatározni gyakorlati stratégiáját a tájak természetes, természetközeli fenntartása, a hagyományos tájhasználat és az extenzív gazdálkodási módok mentén.

Juhász Zoltán írja a CD-borítón: „Pál István 1919-ben született, egy Nógrád megyei pásztorszármazékból. Az állattartás tudománya mellett a családban sajátította el a pásztorság sajátos és igen széles szellemi kultúráját. Sok száz népdalt, a furulyakészítés, a furulya- és dudakészítés fortélyait, mesék tu-

Fotó: Baráz Csaba

catjait, ember és állat gyógyításának hagyományos módszereit, a pásztorság által végzett szertartásokat – karácsonyi, újévi, Szent György-napi, Luca-napi mágiás cselekményeket – mindent, ami a magyar hagyományos műveltség lényegét, Teremtő és Természet kapcsolatának mély átérzését biztosítja.” Valamint, tegyük hozzá, a Természet és az Ember viszonyát – remélve, hogy az ember szót is lehet még nagybetűvel írni.

Mindenesetre Várhosszúréten felejtethetetlen élményben lehetett része a színes vásári forgatagba beleszóppent látogatóknak. A pásztortalálkozón,

melyet először 2008-ban Pál István, az utolsó dudás tiszteletere rendeztek, hitet méríthetett Felvidék, Mátraerdő (Gömör, Abaúj, Torna, Borsod, Heves, Nógrád és Hont) pásztoraik továbbelő tudományából, hagyományából – Pál István, Cselényi József, Árvai Sándor, Bárczy István, Katyi Gyula, Dobcsák János és Béla és még sokan pásztorki, juhászok, gulyások, kondások, valamint Pál Pista bácsi fogadott fiai, kiváló népzene-szek és örökségőrök, Agócs Gergely, Besze Botond, Juhász Zoltán és Dsupin Pál – jóvótárból. „A pásztortűz őr” vándordíjat idén Cselényi József és in memoriam Laczkó János kapta. Kő Pál szobrászművész megnyitói szavai csakúgy lelkesedéssel töltötték el a vendégeket, mint a mesemondók, furulyások, dudások és táncosok versenye, a táncgyűttek felépése, a „Zöld sziget – Zeleny Ostrov” természetismereti bemutató, amelyben az Aggteleki Nemzeti Park Igazgatóság munkatársai is tevékenyen részt vállaltak, vagy Puskás Ferenc természetvédelmi mérnök vetített képes előadása a „Kuvasszók és Nagyragadozók” című természetvédelmi programról, amelyet a Zöld Horizont jelen

számában, a 5. oldalon részletesen ismertettünk. Van még remény az elvesztett Paradicsom feltámasztására, amely – Juhász Zoltán szavaival – azokon a legelőkön fog újra létesülni, amelyeken megint jár a juh. „Persze addig rengeteget kell még furulyázni!”

Baráz Csaba

1. kép: Örökségőrző népzene-szek köszöntik a pásztortalálkozó résztvevőit
2. kép: Pásztorok generációi
- 3, 6. kép: Archiv képek Pál Pista bácsi fotóalbumából
4. kép: Vásári hangulat
5. kép: Pál Pista bácsi Várhosszúréten

Az „Év vidéke” cím birtokában

Az „Év vidéke 2010/11” címet a Nemzetközi Természetbarát Szövetség (Naturefriends International – NFI) kétélvete ítéli oda egy-egy határon átnyúló, természeti szempontból értékes vagy veszélyeztetett európai területnek, hogy ezáltal hívja fel Európa figyelmét a határ menti térségekre. Az „Év vidéke 2010/11” projektet Manfred Pils, a Nemzetközi Természetbarát Szövetség elnöke nyitotta meg: a nyitórendezvényre 2010. május 21-én került sor Aggteleken (HU) és Domicán (SK).

A projekt megvalósításában közreműködő partnerek: a Szlovák Turistaklub, a Magyar Természetbarát Szövetség, a Szlovák-karszt Nemzeti Park Igazgatóság és az Aggteleki Nemzeti Park Igazgatóság.

Az ünnepélyes megnyitón felavatták a „Zöld határ” tanösvényt, mely összeköti a Baradla–Domicia barlangrendszer aggteleki és domiciai bejáratát, a két nemzeti parkot és így a két országot is. Az új, határon átnyúló tanösvény 12 állomáson keresztül mutatja be a terület természeti sajátosságait, az erdők és mezők élővilágát, miközben játékos feladatokkal tanítja szórakoztatja a kicsiket és a nagyokat egyaránt. Az 5,3 km hosszú ösvény a Baradla-barlang aggteleki fogadóteréből indul és narancssárga–zöld jelzések mentén a Baradla-völgyön keresztül vezet a államhatárig, majd onnan a Kecső-patak völgyét érintve halad tovább

Domicáig. Az állomások több ütemben készülnek el, várhatóan ősz végére kihelyezésre kerül az összes tábla és foglalkoztató játék.

A korán kelők a Szögliget környékén élő madarak énekét tanulmányozhatták szakvezető segítségével a Csicseri-túra keretében; a pillanatnyi benyomások szerelmei pedig törekény szépségekkel, a karsztvidéken található növényritkaságokkal ismerkedhettek meg itt-tűk idején. A közismert „Zöld Sziget” mellett diavetítés, természetismereti előadás és esti csillagmegfigyelő program fogadta a kíváncsi és kitartó érdeklődőket.

A Gyalogtúrázók XVII. Országos Találkozója is ezen

a hosszú hétvégén került megrendezésre, így a pünkösdi ünnepi hétvégén számos színes program várta az Aggteleki Nemzeti Parkba látogató kirándulókat. A különböző nehézségű és hosszúságú túrák

mellett autóbuzos túra során is megismerkedhettek az egykori Gömör–Tornai-karszt rejtett természeti és kultúrtörténeti értékeivel az országos találkozó résztvevői.

Juhász Orsolya – ANPI

7. kép: Kirándulók a találkozóon

Fotó: Újvárosy Antal

Hagyomány, tájhasználat, ősi életforma

A pásztorkodás – a hagyományos tájhasználat mára eltűnő formája

csikós – lópásztor
gulyás – marhapásztor (a gulya őrzője)
juhász – juhász-pásztor
kondás, kanász – disznó-pásztor
csordás, csürhész – az istállóban tartott, csak napközben kihajlott állatok őrzője.
számadó – a legelőre hajtott állatokért a legeltesítési időszakban anyagilag is felelős személy, ő jelölte ki, fogadta föl a bojtárokat.
bojtár – az állatok őrzéséért felelős segítőt. Tulajdonképpen ő alá tartozott az összes felfogadott pásztorkodó.
bács, bacsó – a számadó juhász neve a magyar nyelvterület északi részén

Pásztorkodás

Foto: Baráz Csaba

A háziasított állatok tenyésztésének két alapvető módja ismert: a természetes növénytakaróra alapozott **legeltetés**, a **tulajdonképpeni pásztorkodás**, ill. az intenzív takarmányozással összekapcsolt **istállózás**, az **állattenyésztés**. A pásztorkodás az állattenyésztés legegyszerűbb és legkevésbé munkabefektetést igénylő formája, elsősorban a sztyeppék, a savannák, valamint a magas hegyvidékek zónájában terjedt el. A legeltető állattartás a vegetáció évi ritmikus változása révén vándorlásra is kényszeríti a nyájakat, ill. az állattenyésztő közösséget (vándorpásztorkodás). A pásztorkodás alapvető típusai a sivatagi, a sztyepei és az arktikus **nomadizmus**, a hegyi és a síkságok között kialakult **transhumance** és a magashegyi nyaraltatás, a **havasi pásztorkodás**. A pásztorkodás jellegzetes területei: az eurázsiai sztyeppé-övezet, Közél-Kelet, Észak-Afrika fészaktávasz és savannás zónája, Eurázsia északi régiói, ahol a rénszarvas-nomadizmus az uralkodó forma, valamint a magashegyi területek...

A pásztorkodás olyan területek kihasználását tette lehetővé, amelyek földművelésre nem voltak alkalmasak. Az eurázsiai füves övezetben az i. e. I. évezred közepétől pásztornépek nagy **lovasnomád** birodalmakat hoztak létre, pl. a szkíták, szarmaták, hunok, avarok, mongolok stb. ...

A pásztorkodás Mo.-on uralkodó **gazdálkodási** ág volt; annak két formáját különböztethetjük meg, az ún. **extenzív pásztorkodást** (**külsős állattenyésztés**), amikor az állattalomány az év nagy részében a szarvadtávaszban él, és a **felsőjaj pásztorkodást**, amikor az állatok tavaszi téli elejéig tartózkodtak a legelőn, de télen már épületekben, ólakban, istállóban stb. helyezték el őket és takarmányozásukról gondoskodtak...

(A Magyar Néprajzi Lexikon nyomán)

- 1, 2. kép: Juhnyáj a Bükkalján
- 3. kép: Természetvédelmi célú legeltetés Sőreg határában

Rajz: A pásztorkultúra attribútumai homogén korú férfivellettel (László Gyula: Árpád népe. Helikon, 1988. 70.)

A pásztorkodás tehát egy ősi életforma, állattartó mesterség. Mivel a magyarság alap-

vető karakterét az állattartás, a pásztorkodás határozta meg, ezért a Kárpát-medencében, a történeti-földrajzi nagytájaktól függően egy belső tagozódás, sajátos hierarchia alakult ki.

A magyar pásztortársadalomban a különböző állattartási foglalkozások helyéért (rangsorért) különösen a csikós és a gulyás között alakult ki verseny. Egyes tájainkon (Nagykunság, Hortobágy) a csikós, máshol (Nyírség, Bodrogköz) a gulyás állt a rangsor élén. A Bakonyban és Somogy-

ban azonban „a kanász volt a legbetyárabb pásztorkodó”, majd a juhász vezette a rangsort.

A palócöldi pásztorkodást a Mátra és a Bükk környékének jellegzetesen középhegységi, erdei legeltető állattartás jellemzi. A tenyésztett állatok közül a juh és a szarvasmarha a legjelentősebb. A szarvasmarha nyári legeltetése, őrzése közösségi nyájakkban történt.

A juhtartás a nagycsaládok saját vagy bérelt földjein, legelőin folyt. A fő hasznát az élőállat és a gyapjú jelentette. A nagycsaládok juhjai kora tavasztól késő őszig a legelőn voltak, erdei aklokban éjszaktáki. A közösségi és uradalmi juhnyájakat fogadott juhászok (számadó juhászok, bácsok, kik valóságos pásztordinasztiákat alkottak) őrizték a Mátra–Bükk vidékén. Közülük kerültek ki a legjobb fafaragók, dudások – és a betyárok is – lásd Vidróczy Márton, Palóc föld, Mátraerdő híres betyárjának élettörténetét!

Csekély mértékben, leginkább belső szűkület kielégítésére lötenyésztés (különösen a nemesi falvakban) és sertésenyésztés is folyt. A közösségi és családi őrzésű **kondák** az év nagy részében az erdőkert járták, a sertéseket ősszel makolkoltatással hizlalták fel.

Ezek az emberek, a pásztorkodók, különösen bensőséges viszonyba kerültek a **tájjal**, a természettel: a nomádságot megszemélyesítő pásztorkodó ember – ellentétben a földművelővel, aki az időhöz kötődik erősebben. A két eltérő életforma – a letelepedett, helyhez kötött és a vándorló, mozgékony életvitel – östípusait Káin és Ábel testesítik meg. René Guénon A mennyiség uralma és az idők jelei című munkájában így értekezik a két őselvről: „*Általában azt lehetne mondani, hogy a letelepedettek mítvei az idő mítvei: e népek egy szűk térségi területen*

2

Foto: Baráz Csaba

belül rögzülnek, tevékenységüket pedig az időben fejtik ki, amelynek folyamatát határoknak nélkülölnék. Ezzel szemben a nomádok és pásztorkodók semmi időt állítanak nem építenek: nem a jövő érdekében fáradoznak, amely el is kerülne figyelmüktől, hanem a tér lebeg a szemük előtt, amelyben semmiféle határral nem találják magukat szemben, ellenkezőleg: a tér mindig új lehetőségeket nyit számukra. Így tárul fel a kozmikus princípiumok korrespondenciája, amelybe egy másik vendég belől Káin és Ábel szimbolizmusához kapcsolódik: az összehúzódás princípiumát az idő képviseli, a kiterjedés princípiumát a tér. Valójában mindkét alapelv egyidejűleg nyilvánul meg az időben és a térben, mint ahogy minden másban is egyszerre nyilvánul meg... vitathatatlan, hogy az összehúzódás alapelvének tevékenysége az időbeliségben, míg a kiterjedés a térszerűségben meghatározó. Sőt... az idő jellemző

a teret, és ennek megfelelően a letelepedettek idővel fokozatosan magukba szívják a nomádokat; ez az, ami társadalmi, történelmi jelentőséget ad annak, hogy Káin meggyilkolta Ábelt.”

Guénon utolsó mondatát igazolja, hogy a történelem során egy adott területen a szénakészítés fellendülése, illetve a szalmas és kapás takarmánynövények termesztésének elterjedése lehetővé tette az igás, teherhordó, nyergelt és a tejelő állatok házi tartását, ami közvetve a pásztorkodást – illetve a hozzá kapcsolódó állattartási, állattenyésztési forma – lassú eltűnését, megszűnését okozta. A földművelés valóban magába olvasztja a pásztorkodást. A letelepedett életmód végletes pólusa, a városias (urbánus) életvitel (Nyugat) pedig el is pusztítja ezt a tradicionális életmódot (Kelet létesítményét). Ma van az utolsó pillanat...

Baráz Csaba

3

Foto: Gáls, Rastislav

Farkas a Bükkben

- 4. kép: A farkas egyre gyakoribbá válik a mai Magyarországon és az északkeleti tájain
- 5. kép: Farkasnyom

Foto: Baráz Csaba

A nagyragadozók hazai megjelenésével kapcsolatos híradások szinte mindig nagy feltűnést keltenek. Sajnálatos módon többségükben egyáltalán, gyakran a megjelenés-

nő fajok tulajdonságát egyoldalúan kezelő, általában pánikkeltő hírek látnak napvilágot, ami jelentősen rontja ezen fajok tárgyilagos megítélését.

Igazgatóságunk működési területe – földrajzi helyzete és élőhelyei révén – hazai viszonylatban „nagyragadozós múlttal” és jövővel rendelkezik. Működési területünk a farkasnak és hiúzoknak, mint változónak és a hosszabb-rövidebb ideig megtelepedő egyedeknek is alkalmas élőhelyeket nyújt. Ezen fajok – a farkas, a hiúz és a barnamedve – alkalmi megjelenés-ei számának növekedése a jövőben várható, s bizonyos lélektani felkészülést is igényel a társadalom részéről.

A nagyragadozók hazai állományainak sorsa, a fajok és élőhelyeik státuszának fenntartása, és a számukra megfelelő természetvédelmi kezelések biztosítása elsősorban az állami természetvédelem kezében van. Nagyon fontos azonban a

fajok valós szerepének megismerése, a társadalmi szintű elfogadottsága, a „velünk élő” nagyragadozók képének tudatosítása. Ezen fajok hazai visszatelepülése hosszú távon nem kérdéses. E ténynek társadalmi kommunikációja, a fajokkal járó konfliktushelyzetek megoldása, a azok kisebb-nagyobb buktatói a fajok elterjedési területén szinte mindenütt jelentkeznek. S ahol a fajok természetvédelmi oltalma nyilvánvaló, ott ezen kérdések kezelése nem nélkülözheti a megfelelő állami szerepvállalást sem.

Szerencsére a vadásztársadalom többsége már hazánkban is elfogadó a nagyragadozókkal szemben. Számukra nyilvánvaló a csúcsragadozók jótékony szerepe, mint a patás-trófeás vad értékes tulajdonságainak fennmaradását segítő, a vadállomány járványos betegségeit kordában tartó „egészségőr”.

Nem alopaltalanok azonban a haszonállatokat tartó gazdálkodók e

fajokkal szembeni ellenérzései, bár állatállományaik nagyságrendekkel nagyobb mértékben sújtathatók a fertőző betegségek, vagy a nyájak körül megjelenő kóbor kutyák, mint a nagyragadozók. A gazdák megfelelő felkészítése és felkészültsége jelentős mértékben csökkentheti, illetve teljes mértékben megakadályozhatja a nagyragadozók által haszonállatokban okozott károkat. A farkaslakta területen a gazdálkodók állatállomány melletti folyamatos jelenléte, a nyáját őrző, védő pásztorkutyák tartása, az állatállomány műszaki védelme, a biztonságos éjszakai helyek kialakítása alapvető követelmény, csakúgy, mint a természetvédelem és a gazdálkodók közötti megfelelő kommunikáció.

A Bükkben idén június elején megjelent farkas élettevékenységének megismerésére jó lehetőséget biztosított a BNPI szakemberei és az egyedelt észlelő külső megfigyelők közti együttműködés.

Foto: Gombkötő Péter

A begyűjtött hullatékok alapján az elkövetkezendő napokban már részletes eredményeink lesznek arra vonatkozóan is, hogy az egyed táplálékösszetétele miként alakult az elmúlt hónapokban.

A farkassal kapcsolatban felmerülő problémák rávilágítanak azokra a szükséges, eddig nem ismert, vagy csak érintőlegesen kezelt tevékenységekre, melyek naprakész felkészültséget igényelnek a fajjal közvetlen kapcsolatban lévőktől. Ezek a tapasztalatok remélhetőleg hozzájárulnak a jövőben megtelepedő példányok és élőhelyek eredményesebb megőrzéséhez.

Gombkötő Péter – BNPI

Kuvaszok a nagyragadozó védelemben

Kuvaszok és Nagyragadozók Természetvédelmi Program 2007–2010

Diplomamunkám írása, illetve három országban végzett terepi kutatások során fogalmazódott meg egy Kárpát-medencei természetvédelmi célú projekt létrehozásának igénye. Az elképzelést a megvalósulás követte, sok-sok ember áldozatkész segítségével és munkájával 2007-ben kezdetét vette a „Kuvaszok és Nagyragadozók Természetvédelmi Program”. Az első évek igazolni látszanak az elképzelés létjogosultságát, és a rendszerben részt vevő hagyományos elemek szoros egymásroutáltságát.

folytatás az 1. oldalról

A célokról

A program két fő célja: a kuvasz, mint a Kárpát-medencében őshonos magyar őrző pásztorkutyafajta, illetve a védettséget élvező nagyragadozó fajok (farkas, medve, hiúz) jobb megismertelése itthon és külföldön egyaránt. A térségben őshonos, fent említett vadfajok védelmének aktív elősegítése mindhárom érintett országban (Magyarország, Szlovákia, Románia), különös tekintettel kártételük, és az állattartókkal való konfrontációjuk megelőzésére.

A kuvasz- és a nagyragadozó-védelem kapcsolatrendszere

A rendszerelvű természetvédelem térhódításával gyökeres változás állt be a nemrég még tüzzel-vassal irtott nagyragadozók helyzetében is. Ma már fokozottan védett természeti értéként tartjuk számon e fajokat, elősegítve megmaradásukat. Számos projekt működik világszerte, amelyek célja a medve-, a farkas- és a hiúzpopulációk védelmének aktív elősegítése (A csúcsragadozók védelméről a Zöld Horizont 2009/1. számában olvashatunk részletes ismertetést – a szerk. megjegyzése).

Ezen munkák fontos tényezői az őrző pásztorkutyák, amelyek megfelelő alkalmazásával a legelő háziállatokban okozott károk jó eséllyel megelőzhetők, ami nagyban hozzájárul a védett ra-

gadozók iránti ellenérzésből elkövetett szándékos pusztítások csökkentéséhez. Tulajdonképpen egy több ezer éves kapcsolatról van szó, amely némileg módosult feltételrendszerben, hosszú távon nyújt kölcsönös előnyöket minden résztvevő félnek. Egy nagy múltra visszatekintő, hagyományos védelmi módszer segítségével az állattartók megelőzhetik a nagyragadozók által okozott károkat a legeltetési időszakban. A nagyragadozók az emberi érdekekkel való konfrontációval (károk okozása a háziállatokban) nem kerülnek olyan helyzetbe, ami rontja a védelmükre meghozott intézkedések hatékonyságát – helyi szinten, vagyis az élőhelyükön. A kuvaszok ilyen munkakörülmények között, szoros kölcsönhatásban a ragadozókkal valóban azokat a képességeiket, ősi értékeiket használhatják ki és tarthatják fenn tartósan, amiktől egykor, kialakulásuk során pásztorkutyává lettek. Nem utolsó szempontként pedig a nyájőrök alkalmazásának módszere a természetvédelem számára is a legelfogadhatóbb és támogatandó hagyományos védelmi módszer. (Kuvaszok szervezett és tervszerű alkalmazására a nagyragadozó-védelemben – kárpát-medencei őshonosságuk ellenére – eddig nem volt példa.)

Vizsgálati helyszínek

Hajdan, a Kárpát-medencében elterjedt kuvasz a sík- és hegyvidékeken egyaránt nélkülözhetetlen segítőtje volt a legeltetési állattartással foglalkozóknak. Mára azonban a fajta kialakulásának és munkavégzésének hagyományos életterei nagy térségekben megszüntek. (Magyarországon már több mint 100 éve nincs alkalmazásban eredeti felhasználásában a fajta.) Mivel hazánk adottságai okán nincs lehetőség egy ilyen célú programban nyájőröket alkalmazni, ezért a kuvasz olyan határainkon túli, még meglévő tradicionális életterei kerültek bevonásra, amelyek nagyragadozó-állományai is erősek. Szlovákiában és Romániában továbbra is igénylik a külterjes

legeltetési állattartási rendszerek a kuvasz aktív őrmunkáját. A program két fő vizsgálati helyszínen zajlik: a Gömör–Tornai-karszton lévő Szlovák-karszt Nemzeti Park területén (öt helyszínen) és Erdélyben, Hargita és Maros megyékben (nyolc helyszínen) – termelőszövetkezetekben és magángazdaságokban összesen 24 kuvaszsal. A kutatás szempontjából a két térség alapadottságai jelentősen különböznek. A gömör–tornai-karszti programterület a hazai nagyragadozó-állományaink szempontjából is kiemelt jelentőségű.

Módszertan

A tenyészetek által felajánlott kutyák, illetve a program saját belső szaporulatának kuvaszai kölyökként kerülnek kihelyezésre azokra a helyszínekre, amelyek a vizsgálati feltételrendszernek meg-

Fotó: Szabó István

felelnek. A kutyák többségükben juhok és kecskék őrzését végzik a veszélyeztetett területeken, de szarvasmarhák védelmére is alkalmazzuk őket. Eddig négy ország tizenegy tenyészetéből ajánlottak fel kuvaszokat: Magyarországról, Szerbiából, Szlovákiából és Romániából. (Támogatóink – a program hosszú távú célkitűzéseinek megfelelő helyszínek részére – minden esetben ellenszolgáltatás nélkül bocsátották rendelkezésre a kutyákat.) A vizsgálati helyszínek monitorozása rendszeresen, átlagosan három havonkénti terepi bejárással

Fotó: Puskás Ferenc

és adatgyűjtéssel – illetve a térségi kapcsolattartók segítségével eseti jelleggel – történik. Kiemelten figyelünk a kutyák alkalmazkodására, munkavégzésére, a ragadozókkal való viszonyára és a területen

szelektív tényezői erős hatással vannak a programban kihelyezett kuvaszokra.

A több országban folyamatosan megjelenő publikációknak és előadásoknak köszönhetően sikerült tartósan ráirányítani a figyelmet a témára, az összetett, egymásra épülő elemek megőrzésének fontosságára. Az együttműködés különböző szintjei valósultak meg a témában érdekelt felek bevonásával: fajtagondozó szervezetek, nemzetipark-igazgatóságok, kuvasztenyészetek, állattenyésztő szövetkezetek és magángazdaságok, állatorvosok, génmegőrző szervezetek, természetvédelmi szakemberek, szimpatizánsok, érdeklődők vesznek részt a programban.

Jövőkép

A témakör összetett volta és szorosan egymásra épülő, hagyományos kárpát-medencei elemeinek megőrzése alapvetően indokolja és igényli a természetvédelmi és génmegőrzési szervezetek aktívabb részvételét és szerepvállalását. Jól tudjuk, hogy a törvényi keretek és szabályozások valós értékét gyakorlati megvalósításuk és megvalósíthatóságuk adja. Kiragadott példaként: a 32/2004. (IV.19.) O.Gy. határozat kimondja, hogy a kuvasz azon védett, őshonos, veszélyeztetett, magas genetikai értéket képviselő, tenyésztett magyar állatfajta sorába tartozik, amelyek nemzeti kincsnek minősülnek. A gyakorlati jellegű állami segítségnyújtás elengedhetetlen annak érdekében, hogy az éves szinten kb. 200-as egyedyszámban törzskönyvezett, magánemberek kezében lévő, beszükkült genetikai bázisú kutyafajta – az őt meghatározó külső és belső értékeivel együtt – fennmaradhasson.

Puskás Ferenc
(természetvédelmi memók)

Fotó: Bölöni Botond

Bővebb információ: www.kuvaszokésnagyragadozok.hu
Hamarosan olvasható lesz – bővített, részletes szöveges és képi tartalommal, valamint angol nyelven is – az első három év gyakorlati tapasztalatainak összefoglalója.

Fotó: Bölöni Botond

1. kép: Legeltetési állattartás a Szlovák-karszt Nemzeti Parkban
2. kép: Kuvasz a program szaporulatából, a Horfobágyi Nemzeti Park bemutatott területén
3. kép: Erdélyi pásztorkutyák munkájában kuvaszokkal
4. kép: Kuvasz és farkas koponyája az erdélyi vizsgálati helyszínről

Folytatás az 1. oldalról

Változó bükki madárvilág (1. rész)

Növekvő állományú fehérhátú fakopáncs, fogyatkozó számú kis légykapó

A sorozat első részében két olyan fajról esik szó, melyek élőhelyigénye hasonló, bükki elterjedésük is jelentős átfedést mutat, mégis az egyik faj esetében öröndetes állománynövekedésnek, a másik faj esetében elgondolkodtató csökkenésnek lehetünk tanúi az utóbbi másfél évtizedben.

A fehérhátú fakopáncs (*Dendrocopos leucotos*) fokozottan védett, miniszteri rendeletben pénzben kifejezett értéke: 100 000 Ft. (EU Madárvédelmi irányelv I. függelék, MME Vörös lista besorolás: 4. Védelmi helyzet: veszélyeztetett.)

Az ezredforduló előtt e faj teljes bükki állományát legjobb esetben is csak mintegy 50–60 párra becsülték. Az azóta eltelt idő alatt végzett állományfelmérések e faj lassú, de folyamatos térnyeréséről, a költőpárok számának növekedéséről tanúskodnak. Jelenleg (2010-ben) a Bükki Nemzeti Park Nyugat-bükki tájegységének területén az ismert revírek száma 28. Bár a tájegységben az összes potenciális költőhelyre kiterjedő állományfelmérésre mind ez ideig nem került sor, a revírek tényleges számát az ismert mennyiség másfélszeresére becsüljük (ami 42–45 fészkelő párt jelent). Az egész Bükkre vonatkoztatva pedig a fészkelők száma minden bizonynyal eléri a 90–100 párat.

A fehérhátú fakopáncs a nagyobb tengerszint feletti magasságban található természetserű öreg bükkösök (szubmontán bükkösök), a különböző tengerszint feletti magasságban fekvő szurdokerdők és extrazonális bükkösök jellemző fészkelője. A faj számára optimális élőhelyeken, elsősorban a nagy kiterjedésű, változatos fajaj összetételű szurdokerdőkben (pl. a Hór-völgyben vagy a Vörös-kő-völgyben, illetve mellékvölgyeikben) egymás közelében akár 3–4 pár is költ, míg máshol, a kisebb szurdokvölgyekben, az izolált öreg

bükkösökben, a hárs-körös szikla-erdőkben rendszerint egy-egy pár út tanyát. Napjainkban azonban egyre gyakrabban költ e harkályfajunk az alacsonyabb térszíneken elterülő gyertyános kocsánytalan tölgyesek megfelelő kitettségű, hűvös, árnyékos részein is, többnyire nedves talajú völgyekben és lápokban. Itteni megtelepedésének fontos feltétele az erdők természetességét jelentős mértékben meghatározó, lábon álló és fekvő holt fa mennyisége. A lábon álló holt fa – a már talajon fekvő, korhadt faanyaghoz hasonlóan – nemcsak a táplálékállatok gazdag „tárháza”, hanem a fészkelő odú helyéül is szolgál.

A védett erdőben is jelentkező antropogén hatásokat egyes párok meglepően jól tolerálják. Legjobb példa erre a Tamáskútház mellett, a Kis-Som-forrásnál immár harmadik éve költő pár esete. Az itteni púdvas égerfákba évente vésett új odúk a kiépített, és eléggé látogatott forrástól pár méterre, a gyakran táborozóktól hangos Tamáskúti-ház udvarától és a Felsőtárkány–Lillafüred közötti 15–20 méterre találhatók. Bár a fehérhátú fakopáncs esetében – szűkebb ökológiai tőrűs fajról lévén szó – a fekete harkályéhoz hasonló, látványos és gyorsütemű terjeszkedés nem várható, költőfajként történő megjelenésére újabb és újabb területeken lehet számítani a Bükk-vidéken és máshol is. Ehhez további kedvező feltételeket teremt a védett területeken egyre inkább polgárjogot nyelő folyamatos erdőborítást fenntartó gazdálkodási mód.

A csökkenő számú, visszaszoruló fajok egyike a **kis légykapó** (*Ficedula parva*). Védett, miniszteri rendeletben pénzben kifejezett értéke: 50 000 Ft. (EU Madárvédelmi irányelv I. függelék.)

Míg az ezredforduló előtt legalább két tucatnyi helyről volt ismert e faj fészkelése a Bükkben, addig az utóbbi években a „klasszikus” költőhelyeken is alig hangzik fel május-június folyamán e veréből kisebb, vonuló énekesmadár kellemes, lüktető éneke. A múlt század

utolsó negyedében – a régi adatok elemzése alapján – legalább 30 pár költött hegységsszerte, elsősorban a szurdokerdőkben, a párák patakvölgyeket övező, idősebb, elegendő lomberdőkben és az öreg bükkösökben. Az utóbbi néhány évben a Nyugat-bükki tájegység területén a „legjobb szezonban” sem költ 3–5 párnál több. A Kelet-bükki tájegységben is hasonló a helyzet. Az itteni kollégák tájékoztatása alapján maximum 5–7 párra tehető a fészkelők száma. Napjainkban a teljes bükki költőállomány valószínűleg nem haladja meg a 10–12 párat, azaz a költőhelyek nagy részéről – a nyugat-bükki adatok szerint mintegy háromnegyed részéről – eltűnt ez a madárfaj!

Az állomány csökkenését kiváltó okokat nem ismerjük, inkább csak sejtéseink vannak. A kis légykapók visszaszorulását nem okozhatta a faj számára fontos élőhelyek megszűnése, átalakulása, mivel ilyen kedvezőtlen változások – ha voltak is – csak kisebb területeket érintettek. Elgondolkodtató, hogy az évtizedek óta közel változatlan környezeti viszonyokat biztosító Vörös-kő-völgyben pl. a tíz évvel ezelőtti 3 párról 0–1 párra esett a fészkelők száma. Ugyanez mondható el a másik „miniterülettel”, a Hór-völgygel kapcsolatban is. A romló vízviszonyok, az élőhelyek szárazodása és a nem megfelelő páratartalom – a táplálékbizsra gyakorolt kedvezőtlen hatásaik miatt – inkább okozhatják a kis légykapó-költések megtrikálását. Ennek a feltételezésnek viszont ellentmond az a tény, hogy az élőhelyek „kiszáradása” már akkor tapasztalható

Foto: Fitala Csaba

volt, mikor még nagyobb számú kis légykapó fészkelte erdeinkben. A fészkelésre alkalmas természetes üregek mennyisége sem jelent „szűk keresztmetszetet”, mivel ezek kellő számban megtalálhatók a vizsgált területen. Ráadásul 2007-ben 25 db speciális, kis légykapók számára készített műodú is kihelyeztünk – három nyugat-bükki helyszínen.

Összegezve az elmondottakat kijelenthető, hogy e madárfaj fészkelő állományának 7–8 éve kezdődött szembeszökő csökkenéséért elsődlegesen nem a bükki viszonyok a felelősek. Alapos okunk van feltételezni, hogy madarainkat a hosszú vonulási út során és/vagy a telelőhelyén éri valami „végzetes” hatás, ami miatt kb. harmadára esett a Bükkben fészkelő párok száma. Egyébként valamennyi Európában fészkelő kis légykapó Dél-Ázsiában, a Hinduszáni-félszigeten telel. Csak remélni lehet, hogy a változott kedvezőtlen folyamat egyszer majd megfordul, és újra feltűnik egykori költőhelyein e szemnek és fülnék oly kedves madárka.

Fitala Csaba (BNPI)

Foto: Fitala Csaba

1. kép: Fehérhátú fakopáncs him
2. kép: Fehérhátú fakopáncs hímei rituális vetélkedése
3. kép: Kis légykapó fészkelő mesterséges fészkekodúban
4. kép: Gyűrűzés céljából befogott kis légykapó him

Foto: Papp Ferenc

Foto: Fitala Csaba

Nyári táborok, nyáresti programok az Aggteleki és a Bükki Nemzeti Parkban

Foto: Újvárosy Antal

Az idei évben nagy érdeklődés kísérte az Aggteleki Nemzeti Park Igazgatóság természetismereti táborait, melyet a Szögliget közelében lévő Szalamandra-házban rendeztünk ismét, összesen 59 gyermek részvételével. A tábor célja, hogy a gyerekek minél több időt töltsenek a természetben, megismerjék, megszeressék azt, és megtanuljanak vigyázni rá. Természetesen mindez sok játékkal, terepi programmal „fűszerezve” történik.

Július utolsó hetében a Gömör-Torna Fesztivál keretében került megrendezésre a XVI. Jövőfői Kézműves tábor, mely 1994-től nyújt színvonalas szüneti elfoglaltságot az Aggteleki Nemzeti

Park környékén lakó és a területen nyaraló gyerekek, fiatalok számára. A program lehetőséget teremtett arra, hogy a gyerekek bepillantást nyerjenek az egykori Gömör és Torna megye területére jellemző népi díszítőművészet motívumvilágába, miközben különböző kézműves technikákat – tűzzománc, kerámia, szövés, papírmásé lámpáskészítés, festés-rajzolás – sajátítottak el.

A Bükki Nemzeti Parkban – a felsőtárkányi Nyugati Kapu Oktató- és Látogatóközpontban – idén két turnusban (júniusban és augusztusban) rendezték meg a „Túra Manó” nyári napközis táborát. A tábor idején a gyerekek a tanösvények bejárásával fedezték

Foto: Újvárosy Antal

fel Felsőtárkány és környéke természeti szépségeit, megismerkedtek a madármegfigyelés és a madárgyűrűzés rejtelmeivel, a vízi élővilág csodáival, különböző hagyományos kézműves technikákkal, valamint meglátogatták az igazgatóság bemutatkozóhelyeit. Augusztus 13-án a Perseida meteorraj látványos „csillaghullá-

sának” megfigyelésére csillagászti estet rendeztünk a Hell Miksa Csillagászati Közhasznú Egyesület közreműködésével. Augusztus 28-án pedig a „denevérek éjszakaija” című program keretében a felsőtárkányi tóparton felállított a hálók segítségével befogott repülő élőlényekről figyelhették meg közelebbről az érdeklődők.

Folytatás az 1. oldalról

Természetvédelmi bemutatóhelyek és tanösvények rendszerének kialakítása, kiadványok megjelentetése (HUSK 0801/067) című projekt keretében elkészítendő terepi bemutatóhelyek és tanösvények a következő infrastrukturális, illetve architektúra-elemek legyártását és kihelyezését tartalmazzák az alábbiakban bemutatott helyszíneken.

7 db fogadóépítmény („esőház”) legyártása és kihelyezése

Műszaki leírás: Az épület alapterülete 1,70 x 3,30 m, anyaga teljes egészében keményfa (tölgy, kőris). Az építmény tartóoszlopai 15 cm átmérőjű, egyenes, fűrészelt (négyzet keresztmetszetű) gerend

dákból állnak. A tetőszerkezet szintén fából készül, amely kialakításában a palóc építészeti hagyományokra utal. A tető fedése (zsindeletteléssel kezelt) faszindellyel történik. Az építmény két oldala zárt,

két oldala nyitott. Az oldalfalak min. 4 cm vastagságú deszkából készülnek. A két szélső oszloppáron padot kell elhelyezni. Az épület belső falán három darab (egyenként 70 x 100 cm-es, információs tábla elhelyezésére kell lehetőséget teremteni. Szükséges a teljes faszervezet impregnálása.

32 db egydeklis táblatartó szerkezet legyártása, kihelyezése

A tartószerkezetbe 70 x 100 cm méretű műanyag tájékoztatótábla kerül behelyezésre. A műanyag táblát a keretbe illesztést követően szegőlecekkel kell befogni. A táblákat hátoldalról egy OSB-lap is merévíti.

4 db kétdeklis táblatartó szerkezet

3 db erdei bútor (rönkbútor)

40 db irányjelző ill. útjelző táblák oszlopai

Helyszínek

Bükkszenterszébet, Nagy-kői tanösvény kialakítása során elvégzendő feladatok:

1500 m-en a tanösvény nyomvonalának kialakítása (festés); kb. 800 m²-en a tanösvény növényzettől való megtisztítása, cserjeirtás; 40 m doronglépcső és fakoriát kialakítása; 8 db útjelző tábla legyártása, kihelyezése betontuskóba; 1 db fogadóépítmény legyártása, kihelyezése betontuskóba; 1 db kétdeklis bemutatótábla tartószerkezetének legyártása, kihelyezése betontuskóba; 5 db egydeklis bemutatótábla tartószerkezetének legyártása, kihelyezése betontuskóba; a tanösvény növényzettől való megtisztítása; 1 db pihenőhely bútorzatának legyártása (1 db rönksztal 2 db paddal), kihelyezése, a pihenőhely kialakítása, tereprendezés,

Mátraszőlős, Függő-kői tanösvényen elvégzendő feladatok:

a tanösvény meglévő szakaszának növényzettől való megtisztítása, cserjeirtás; 6 db útjelző tábla legyártása, kihelyezése betontuskóba; 3 db egydeklis bemutatótábla tartószerkezetének legyártása, kihelyezése betontuskóba; 1 db pihenőhely bútorzatának legyártása (1 db rönksztal 2 db paddal),

kihelyezése, kb. 10 db akácfa kivágása; a régi, bal-esetveszélyes épületmaradvány bontása, törmelék elszállítása, tereprendezés a bánya bejáratánál,

Sámsónháza, Mogyorós-pusztai bánya – Budahegy – Vár-hegy tanösvényen elvégzendő feladatok:

a tanösvény növényzettől való megtisztítása, kb. 20 db akácfa kivágása; kb. 1100 m²-en a tanösvény növényzettől való megtisztítása, cserjeirtás; 120 m-en bemutató árok kitisztítása, cserjeirtás; 60–80 m doronglépcső és fakoriát kialakítása; 5000 m-en összekötő tanösvény nyomvonalának kialakítása a bányától a várig, festés, 30 m doronglépcső kialakítása; 12 db útjelző tábla legyártása, kihelyezése betontuskóba; 12 db fogadóépítmény legyártása, kihelyezése betontuskózással; 6 db egydeklis bemutatótábla legyártása, kihelyezése betontuskóba; 14 db 50 x 33 cm-es tábla cserje; 1 db kétdeklis bemutatótábla legyártása, kihelyezése betontuskóba; 1 db pihenőhely bútorzatának legyártása (1 db rönksztal 2 db paddal), kihelyezése a Vár-hegyi köfőjtőnél, pihenőhely kialakítása, tereprendezés.

A **Karancs–Medves Tájvédelmi Körzet** területén (**Kis-Salgó, Boszorkány-kő**) elvégzendő feladatok:

1 db fogadóépítmény legyártása, kihelyezése betontuskóba; 8 db egydeklis bemutatótábla tartószerkezetének legyártása, kihelyezése betonlapozással; 5 db bemutatótábla tartóoszlopának (50 x 33 cm-es táblához) legyártása, kihelyezése betontuskóba; táblatartó szerkezetek lecserélése esetén a régi táblatartók Nógrádi Tájegység telephelyére történő szállítása.

A **Mátrai Tájvédelmi Körzet** területén (**Ágasvár, Háromhuta, Kékes, Sás-tó, Sirok**) elvégzendő feladatok:

1 db fogadóépítmény legyártása, kihelyezése betontuskóba; 4 db egydeklis bemutatótábla tartószerkezetének legyártása, kihelyezése betontuskóba.

A **Tarnavédkői Tájvédelmi Körzet** területén (**Gyepes-völgy Ivánka, Váraszó, Hosszú-völgy, Istennezeje belterület, Noé-szőlője – Szikla-kápolna**) elvégzendő feladatok:

2 db fogadóépítmény legyártása, kihelyezése

betontuskózással; 2 db egydeklis bemutatótábla tartószerkezetének legyártása, kihelyezése betontuskóba.

8. A **Bükk Nemzeti Park** területén (**Bél-kői tanösvény, Gilitka-kápolna, Felsőtárkányi tanösvényhálózat**) elvégzendő feladatok:

1 db fogadóépítmény legyártása, kihelyezése betontuskóba; 4 db egydeklis bemutatótábla tartószerkezetének legyártása, kihelyezése betontuskózással; 2 db kétdeklis bemutatótábla tartószerkezetének legyártása, kihelyezése betontuskózással; 1600 m²-en tereprendezés 15 db útjelző tábla legyártása, kihelyezése betontuskóba.

A projekt központi eleme a „**Mátraerdő jeles kövei tematikus út**” kialakítása, amely olyan földtani értékeket fűz fel látogató-útvonalakra, amelyeknek kultúrátörténelmi jelentősége is van. A program összekapcsolja a **Novohrad–Nógrád Geopark** térségfejlesztési koncepciót a **Bükkaljai Kő-út** klaszterrel.

1. tervezési elem: „A Mátraerdő jeles kövei” tematikus utak hálózatának tervezése

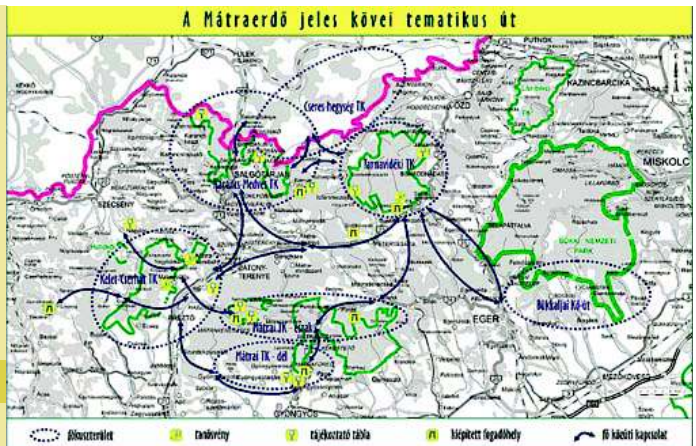
1. HelyzETFeltárás: a tematikus utak fogalma, jelentősége; tematikus utak a Mátraerdő területén (Mária út stb.); az egyéb, témát érintő aktuális kezdeményezések (Novohrad – Nógrád Geopark, Bükkaljai Kő-út stb.) áttekintése a tervezési területen; a tervelőzsmények áttekintése a tervezési területen; a közlekedési kapcsolatok áttekintése; a jogszabályi környezet áttekintése, különös tekintettel a természetvédelmi oltalomra; „Jeles kövek, reglő helyek” a tervezési területen; a „jeles kövek, reglő helyek” értékelése a bemutatathóság szempontjából.

2. A koncepcióterv tartalmazza a látogatói célcsoportoknak; a tematikus út fókuszterületeinek; az útvonaltervezési és közlekedési módoknak; a bemutatás üzenetének és témáinak; a tematikus úthoz kapcsolódó tanösvények, fogadóhelyek és tájékoztatótáblák helyszíneinek (a BNPI működési területén és a szlovákiai Cseres-hegység Tájvédelmi Körzetben); az egységes arculatú fogadóhelyek állandó épített elemeinek és a tematikus út arculati elemeinek meghatározását, valamint a megvalósításhoz szükséges engedélyeket és hozzájárulásokat.

3. Tervlapok készülnek a tervezési terület „Jeles kövek, reglő helyek” jellegű helyszíneiről, azok bemutatathóság szempontjából történő értékeléséről, „A Mátraerdő jeles kövei, reglő helyei” tematikus út fókuszterületeiről, állomásairól, közlekedési kapcsolatairól.

2. tervezési elem: „A Mátraerdő jeles kövei” tematikus út fogadóhelyeinek megvalósítási terve

Ez a tervezési elem magába foglalja az egységes arculatú fogadóhelyek kiviteli szintű tervezését.

Árvízvédelem a Kesznyéti Tájvédelmi Körzetben

Fotó: Bodnár Mihály

Június 5-én, szombaton délután 18.03-kor Tiszalúcánál a Taktán kialakult rendkívüli árvíz helyzet kezelése céljából az ÉKÓVIZIG szakemberei átvágták a Takta gátját. A Bükk Nemzeti Park Igazgatóság szakembereinek felügyelete mellett megkezdődött a vízszintcsökkentést szolgáló szabályozott vízkivétel. Az átvágásnál óránként közel 100 000 m³ víz zúdult be a Kesznyéti Tájvédelmi Körzetbe. Ezzel a folyó felső szakaszán jelentősen csökkent a gátszakadás veszélye. A BNPI munkatársai folyamatosan készenlétben álltak a tájvédelmi körzet területén lévő természeti értékek mentésére, az árvízvédekezésben részt vevő vízügyi szakemberek munkájának segítésére. A helyszínen információkkal, tanácsokkal segítjük az állattartókat a kialakult helyzet kezelése érdekében. (Bodnár Mihály, Török Hunor – BNPI, Dél-borsodi tájegység)

Befejeződött az Ipolytarnóci Ősmaradványok TT fejlesztése

Az 1944. óta védett Ipolytarnóci Ősmaradványok Természetvédelmi Területen – mely 1977. óta a Magyar Állam tulajdonában és a Bükk Nemzeti Park Igazgatóság kezelésében van – befejeződött „Az Ipolytarnóci Ősvilági Pompeji turisztikai célú fejlesztése II. ütem” c. projekt. (Az Ipolytarnóci fejlesztés első üteméről a Zöld Horizont 2007/5 számában számoltunk be.) Az ÉMOP-2007-2.1.1/B – Turisztikai attrakciók fejlesztése c. felhívásra benyújtott pályázat által finanszírozott fejlesztés során számos új látóponthoz gyarapodott a bemutatási pont. Elkészült az I. ütemben felépült fogadóépület kiállítási termében a Kárpát-medence születését interaktív módon bemutató installáció. A fogadóépülettel a geológiai tanösvény bejáratáig vezető köztéri ösvény mellett, egy 4 hektáros területen pedig egy újonnan kialakított arborétum – az ún. „miocén erdő” – várja a látogatókat, ahol a 20 millió évvel ezelőtti miocén kor flórájának jelenkori leszármazottjai tekinthetők meg. A harmadidőszak karakteres növényei közt sétálva az összes olyan miocén kori őslélektől a szobrával találkozhatunk, amelyek lábnyoma megőrződött a homokkőfelszíneken. A második ütemben elkészült vendéglátó épület, játszótér és pihenőhelyek mellett egy lombosított nyári kávézó, amely igazi csemege a kalandvágyóknak. A kilátóról, csúszda és a lombkorona-ösvény biztosítás nélküli alsó szakaszán az általános előírások betartásával, a lombkorona-sétány legfelső, 8–10 méter magasságban lévő hevederes szintjén azonban csak felügyelet mellett, szabályozott keretek közt lehet közlekedni. (Szarvas Imre – BNPI)

Fotó: Baráz Csaba

Harsogó harisoktól hangosak a mezőségi éjszakák

Eddig soha nem látott – pontosabban hallott – mennyiségben lepétek el a harisok a Borsodi-Mezőséget. A haris a nedves rétek földön fészkelő madara. Rejtőzködő életmódot folytat, és főleg éjszaka aktív, reszelős hangját is többnyire éjszaka hallhatja. Kedveli a fagyazdag, természetközeli kaszálókat, réteket, amelyek gazdag rovarvilágukat kínálnak számára.

Hazai költőállománya az elmúlt évtizedekben jelentősen megfogycsökkent, melynek egyik oka a helytelen kaszálási időpontok és módok megválasztása. Tapasztalatok szerint a természetbarát kaszálási módszerek (kiszorító kaszálás, vadriasztó láncfüggöny használata stb.) alkalmazása, valamint az éneklő hímek körül meghagyott 120 méter

Fotó: Török Hunor Attila

sugarú kaszálattal kör jelentősen növeli a sikeres költés esélyét. 2010-ben a haris tradicionális élőhelyein árvíz pusztított, a madarak – a rendkívüli csapadékmennyiség miatt kialakult nedvesebb gyeppoltoknak köszönhetően – nagyobb számban jelentek meg a Borsodi-Mezőség Tájvédelmi Körzet területén. Az éneklő hímek alapján az eddigi állományt 5–15 párra becsültük, az idei évben azonban 70–100 közé tehető számuk.

A tájvédelmi körzetben dolgozó természetvédelmi örök az összes potenciális élőhelyt felméri, és fokozott figyelemmel kísérik a kaszálások alakulását. A felmérést nehezíti, hogy ez a tevékenység az örök napnyugtától napkeléig tudják csak végezni, a haris éjszakai életmódja miatt. Éneklő hím jelenléte esetén értesítik a területen gazdálkodót, majd behatárolják a revírt, annak védőőrzőjét és egyeztetik a kaszálás módját és időpontját. (Török Hunor Attila – BNPI)

Lovasnapok Jósfaón

Augusztus 19. és 22. között került megrendezésre a második Jósfaói Hucul Lovasnapok. A tavalyi évhez hasonlóan most is a huculövénny versenyen volt a fő hangsúly. A rendezvényen közel 60 tisztavérű hucul vett részt, melynek közel fele volt jósfaói. A többiek az ország legkülönbözőbb részeiről jöttek, de érkeztek lovak Lengyelországból, Szlovákiából és Ausztriából is. A Póni és Kislovenyészők Országos Egyesülete, a Jósfaói Önkormányzat valamint az Aggteleki Nemzeti Park Igazgatóság közös szervezésének és munkájának köszönhetően igazi fesztiválhangulat uralkodott a rendezvény teljes ideje alatt. Az első nap a tenyésztőkről és a szakmáról szólt, ahol nemzetközi bírálóbizottság előtt kerültek felvezetésre a rendezvényre érkezett lovak, valamint a ménes utolsó még csikókorban lévő tenyészállat-jelöltjei. A tenyészszemlén szigorú szemek vizslatták a lovak küllemét, majd rangsorolták a felvezetett állatokat a tenyésztésre való alkalmasság szempontjából. Hasznos információkat szolgáltatva ezzel a választott fedezőmének örökítő képességéről, illetve az esetlegesen felmerülő hibák javításának lehetőségéről. Augusztus 20-án a lovak mellett inkább a hagyományos konyháé, a vásártéré, a lovasbemutatóké, valamint a sörcepe volt a főszerep. A települések versenyén Edeleny, Szuhaikálló és Jósfaó két csapata versengett a lovaspályán. A játékos vetélkedő igazi szurkolóhangulatot teremtett a közel 700 néző sorában, amit csak a hagyományos falusi fogatok versenye szarjalt túl. A huculoknak a 3 nap alatt már-már erejük határát súroló versenysorozatnak kellett bizonyítani a fajtára oly jellemző munkakészségüket. Először a gyerekek versenyeztek a pályán belül egy rövidített ösvényen. Őket a kezdő lovasok és első versenyen lovak követték. Majd az ösvény „C” kategóriájában egy bonyolult, de inkább még a lovak készségét igazoló pálya következett, ami már a lovasoktól is felkészültséget igényelt. Az utolsó napon került sor a rendezvény legrangosabb versenyére, az ösvény „D” kategóriájára. Profi lovasok mérték össze tudásukat, és lovak ügyességét, gyorsaságát. A csúcsövénny, a keskeny hidakon, rámpákon rohanó lovak látványa, a meglepő magasságú ugrások a laikus nézőkből is torokszorító izgalmat, és tapssal jelzett elismerést váltottak ki. Mindezekben kívül voltak lovak, amelyek vasárnap még egy kétfordulós fogathajtó versenyen is rajthoz állhattak, teljes mértékben bizonyítva munkabírásukat. (Trungel László – ANPI)

Fotó: Club Hucul Austria

A Bükk Nemzeti Park Igazgatóság árvíz védekezéssel kapcsolatos intézkedései

Fotó: Bodnár Mihály

A május hónapban lehulló rendkívüli csapadékmennyiség leghamarabb a bükk karsztforrások hozamát emelte meg. A lillafüredi Szent István-barlangnál kellett beavatkozni az egyidejűleg lezúduló nagy mennyiségű víz veszélyeztetette természeti értékek és a bemutatási pontok szolgáltató vagyonterületek mentése érdekében. A barlangból kiömlő viznek a Kelet-bükk tájegység természetvédelmi őrei és a Marcel Loubens Barlangkutató Egyesület a barlang túrazvevőivel és az igazgatóság földtani osztályának munkatársaival nyitottak utat a Szinva patakmedrére felé.

A szlovákiai területeket érintő rendkívüli mennyiségű csapadék következtében veszélyesül megemelkedett a Tisza mellékfolyóinak vízszintje is. Emiatt a Sajó, a Hernád, a Bodrog, a Bódva, a Takta és a Tarna folyók mentén válsághelyzet alakult ki. A Bükk Nemzeti Park Igazgatóság működési területén a természetvédelmi őrszolgálat tagjai – együttműködve a területileg illetékes vízügyi igazgatóságok szakembereivel – folyamatosan ellenőrizték az árvíz helyzetét.

Fotó: Bodnár Mihály

A Takta gátjának átvágása után igazgatóságunk három lépcsőben vezényelt öröket a térségbe a kialakult helyzet segítésére. Első lépcsőben a Dél-borsodi tájegység és a Dél-hevesi tájegység természetvédelmi őrei jelentkeztek be a területileg illetékes vízügyi szakaszmenedzserre. Ezzel egyidejűleg a Kelet-bükk tájegység természetvédelmi őreiből és gépjárműveiből létrehoztunk egy második kontingenst az első csapat segítésére, szükség esetén felváltására. Ezt követően kétszültségbe helyeztük a Nyugat-bükk tájegység természetvédelmi őreiből a harmadik csoportot, akik szükség szerint válthatják az elnyúló védekezésben kifáradt természetvédelmi öröket.

Az egyre súlyosbodó helyzet miatt június 7-én munkánkat összehangoltuk a Hortobágyi Nemzeti Park Igazgatóság természetvédelmi őreinek védelmi munkájával. A hortobágyi kollégák a Tisza bal partján látták el az árvízvédelmi feladatokat, valamint három terepjárával, és természetvédelmi örökekkel segítettek elhárítani a Kesznyéti térségben, a Sajó tétőzése következtében jelentkező károkat. Az előrelépések szerint minden idők egyik legnagyobb vízszintjére számítottunk a kiskörei víztározón, ami a Tisza-tó nádasában, a vízszint közelében fészkelő, már fiókat nevelő nagykócsagok telepeinek mentését tette szükségessé. Ezt a feladatot a területileg illetékes HNPI természetvédelmi őrei a BNPI munkatársaival közösen végezték el. (Becsei Ferenc – őrszolgálat-vezető, BNPI)

Felélős kiadó: Duska József igazgató
Kiadja: Bükk Nemzeti Park Igazgatóság
3304 Eger, Sándor út 6.
Levelezési cím: 3301 Eger, Péf. 116
Telefon: 36/411-581, Fax: 36/412-791
E-mail: bnpi@bnpi.gov.hu, www.bnpi.hu

Felélős szerkesztő: Baráz Csaba
Szerkesztik: az ANPI és a BNPI munkatársai
Lektorálják: Holló Sándor, Fitala Csaba
Nyomdai munkák: Garamond Kft. Eger
Grafika és terjesztés: Molnár Zoltán
ISSN 1788-2567
Nyilvántartási szám: 2/9/1221-1/2006

Készült a „Magyarország Szlovákia Határon Átúló Együttműködési Program 2007–2013 – HUSK 2008/01” keretében a Bükk Nemzeti Park Igazgatóság (Eger) által elnyert „Természetvédelmi bemutatóhelyek és tanösvények rendszerének kialakítása, kiadványok megjelentetése” című projekt (HUSK 0801/067) részeként.

A programmal kapcsolatos további információk a www.husk-cbc.eu honlapon érhető el. Jelen kiadvány tartalma nem feltétlenül tükrözi az Európai Unió hivatalos álláspontját.